

27 grudnia 1918
Powstanie Wielkopolskie

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Wielkopolska: trasa północno-zachodnia.

{wycieczka samochodowa, rowerowa}

Trasa wycieczki

1. Poznań, Stary Rynek (0 km)
2. Szamotuły (37 km)
3. Wronki (25 km)
4. Międzychód (37 km)
5. Lwówek (37 km)
6. Nowy Tomyśl (18 km)
7. Grodzisk Wielkopolski (22 km)
8. Sędziszew (26 km)

Poznań - Szamotuły - Wronki - Międzychód - Lwówek - Nowy Tomyśl - Grodzisk Wielkopolski - Sędziszew - Poznań
(razem 225 km).

POZNAŃ (0 km)

Wycieczkę rozpoczynamy w Poznaniu na Starym Rynku. Podstawowym punktem na trasie jest Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. Muzeum mieści się w klasycystycznym budynku dawnej strażnicy miejskiej. Posiada w swoich zbiorach bogatą ofertę w postaci mundurów, broni, fotografii, dokumentów, sztandarów, obrazów i grafik, a także plików multimedialnych i materiałów filmowych. Ciekawym rozwiązaniem wydaje się przygotowany w dolnej kondygnacji fragment okopów, ukazujący zwiedzającym realia przebywania w warunkach polowych.

SZAMOTUŁY (37 km)

Na gmachu starostwa powiatowego przy ulicy Wojska Polskiego 4 odnajdujemy tablicę ufundowaną na obchody 90-lecia Powstania Wielkopolskiego 1918, 1919., które połączono z dziesięcioleciem restytucji powiatu. Na szamotulskim parafialnym cmentarzu znajduje się kwatera powstańców wielkopolskich i poległych oraz zmarłych od ran żołnierzy walczących podczas I wojny światowej (1914-1918). Pośrodku wznosi się betonowy krzyż z 1919 roku, a w listopadzie 2008 roku przeniesiono tutaj prochy ppłk. Maksymiliana Ciężkiego (1898-1951), który jako powstaniec wstąpił się wyzwoleniem Szamotuł, Wroniek, Czarnkowa i Trzcianki. W Polsce międzywojennej Maksymilian Ciężki był wykładowcą-opiekunem młodych kryptologów — pogromców Enigmy.

WRONKI (25 km)

Rzadko spotykane upamiętnienie powstania w postaci figury Matki Boskiej stojącej na kolumnie pośrodku placu Wolności odnaleźć możemy na trasie wycieczki we Wronkach. Na bazie kolumny umieszczono tablicę z informacją, że 12 listopada 1918 roku rewolucyjne Rady Żołnierzy i Robotników zaczęły przejmować władzę i „oczyszczać” miasto z symboli zaborczych. Tablicę zamontowano 11 listopada 2008 roku, dokładnie na stulecie podpisania rozejmu w Compiègne, kończącego zmagania I wojny światowej (1914–1918).

MIĘDZYCHÓD (37 km)

W mieście warto odwiedzić muzeum regionalne zlokalizowane na skrzyżowaniu ulic: 17 stycznia z Pocztową w którym, poza zgromadzonymi eksponatami, znajduje się stała wystawa dotycząca historii Powstania Wielkopolskiego na ziemi międzychodzko-sierakowskiej. Można tutaj także zobaczyć kamienną tablicę zachowaną z międzywojennego pomnika zniszczonego podczas okupacji hitlerowskiej.

LWÓWEK (37 km)

Miejscowe Gimnazjum im. Powstańców Wielkopolskich (ul. Gimnazjalna 1) kultywuje pamięć swojego patrona. Warto nadmienić, że dzięki staraniom społeczności szkolnej ufundowano pamiątkową tablicę przy ulicy 3 Stycznia 1, skąd właśnie tego dnia 1919 roku wymaszerował oddział powstańczy na front zachodni. Przy ulicy Wittmanna – również z inicjatywy gimnazjalistów – na domu nr 11 zamontowano tablicę informującą o miejscu urodzenia pierwszej ofiary śmiertelnej z Lwówka – powstańca, Stefana Wittmanna (1899-1919). Warto również udać się do kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NPM oraz św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty przy ulicy Pniewskiej, gdzie na południowej ścianie świątyni wisi tablica poświęcona ułanom wielkopolskim. Tekst informujący o historii pułku wspomina, iż ochotnicy-powstańcy z Posadowa, sformowani 29 grudnia 1918 roku, wyruszyli na front po odprawieniu mszy w tutejszym kościele.

NOWY TOMYŚL (18 km)

Na placu Niepodległości w Nowym Tomyślu stoi pomnik poświęcony walczącym o ziemię nowotomyską w latach 1918-1919, na którego bokach odnajdujemy płaskorzeźby powstańców w mundurach i ubraniach cywilnych. Warto w tym miejscu podkreślić, iż do powstania przystępowali również ochotnicy-cywile, którzy wcześniej nie służyli w armii wilhelmskiej. Postacie umieszczone na pomniku przedstawiają autentyczne postacie nowotomyślan – Michała Preislera i Ignacego Genge. Obelisk został wykonany z granitowych elementów nieistniejącego pomnika symbolizującego zwycięstwa Prus w wojnach z Francją.

GRODZISK WIELKOPOLSKI (22 km)

W 2003 roku obchodzono 700-lecie nadania praw miejskich Grodziskowi Wielkopolskiemu. W trakcie uroczystości odsłonięto pomnik Najświętszego Serca Pana Jezusa (plac Św. Anny), któremu zostało zawierzone miasto. W pomnik wmurowano metalową płaskorzeźbę, przedstawiającą trzech umundurowanych powstańców z bronią i sztandarem. Warto dodać, że początkowo sztandary powstańcze szyte były z czerwonego sukna z wizerunkiem białego orła, a pod nim naszywano nazwę kompanii i miasta.

Przy ulicy Staszica na miejscowym cmentarzu znajduje się grób zbiorowy powstańców z pomnikiem. W 1957 roku ekshumowano i przeniesiono z Warszawy ppłk. Józefa Skrzydlewskiego (1896-1952), który wsławił się organizacją kompanii powstańczych na ziemi grodziskiej.

STĘSZEW (26 km)

Na głównym Rynku miasta na podcieniowym domku muzeum regionalnego umieszczono metalową tablicę, informującą o fakcie przechowywania tutaj zdobytej na Niemcach broni. W ten ciekawy sposób upamiętniono czyn zbrojny powstańców ze Stęszewa. Ponadto również na Rynku podziwiać można pomnik poświęcony powstańcom wielkopolskim, walczącym i pomordowanym w czasie okupacji hitlerowskiej.

POZNAŃ (23 km)

UWAGI: W każdym z odwiedzanych miast i wsi podano tylko niektóre z miejsc pamięci poświęconych Powstaniu Wielkopolskiemu 1918/1919. Wybrano przykłady, które zaledwie sygnalizują interesujące nas zagadnienie, a ich zadaniem jest uświadomienie, jak wiele mamy muzeów, budynków użyteczności publicznej, domów mieszkalnych czy niezauważanych na co dzień tablic związanych z niepodległościowym zrywem naszych przodków.